

Verslag van gesprek met Doreen Planta dd maart 2005, gepubliceerd in clubblad van Beauceronclub Nederland van september 2005.

Verslag van een gesprek met Doreen Planta:

De ontwikkeling van de MAG-test

In aansluiting op de organisatie van de eerste MAG-test in Beauceronclub-verband, op 23 januari 2005, is de gedragstestcommissie op zoek gegaan naar meer achtergrond-informatie over de MAG-test. Zo kwamen we op het idee om een interview aan te vragen met de ontwikkelaarster van de MAG-test, mevrouw Doreen Planta. Zo bedacht, zo gedaan. Mevrouw Planta benaderd via e-mail, met direct een positieve reactie. En zo heeft in maart 2005 in Bussum een interessant gesprek plaatsgevonden, over allerlei aspecten van de MAG-test.

Wie is Doreen Planta?

“Mevrouw Planta” werd al snel “zeg maar Doreen”. Doreen is woonachtig in Bussum, samen met haar echtgenoot, hun zoontje van 2 ½, twee honden en een poes. Na de middelbare school is ze Biologie gaan studeren aan de Universiteit van Utrecht. Deze studie heeft ze begin jaren '90 afgerond in de richting “Gedragsbiologie”, met specialisatie in honden en katten. Een jaar na haar afstuderen kon ze op de Universiteit een baan krijgen als onderzoeker, die ze met plezier heeft geaccepteerd.

Wat ging er aan het ontstaan van de MAG-test vooraf?

Volgend op een aantal dodelijke bijtincidenten is in 1992 van kracht geworden de zogenaamde “Pitbull-wet”. Het betrof een regeling van het ministerie van LNV, toendertijd nog Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (tegenwoordig: Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). De regeling had de formele naam “Regeling Agressieve Dieren”, afgekort RAD, waarbij voor honden van het Pitbull-Terriër-type de verplichtingen werden ingevoerd om onvruchtbaar te maken, te muilkorven en kort aan te lijnen. In deze periode was sowieso veel aandacht voor regelgeving met betrekking tot het houden van dieren, getuige het ontstaan van de Gezondheids – en Welzijnswet voor dieren (GWWD), eveneens in 1992.

Kort na de introductie van de Pitbull-wet dreigde het ministerie van LNV nog een drietal andere “potentieel gevaarlijke” rassen te verbieden. Het ging hierbij om de American Staffordshire Terriër, de Fila Brasileiro en de Dogo Argentino. Op dat moment vond de Raad van Beheer op Kynologisch gebied, dit is de vereniging van alle hondenrassen in Nederland, het tijd om in te springen: de koers van de overheid verdiende bijsturing! De toenmalig directeur van de Raad van Beheer, de heer Jan Beeftink, stelde aan het ministerie voor om de fokdieren van de betreffende rassen te gaan testen op agressie. Het was nog steeds 1992.

Het antwoord van het ministerie LNV was “oké, mits de test voldoet aan de eisen met betrekking tot betrouwbaarheid en validiteit”. Met andere woorden: de gegevens van de testontwikkeling zouden moeten aantonen dat het daadwerkelijk een goede test zou zijn. En

zo is de ontwikkeling van “de agressietest” gestart, in 1992, aan de Universiteit van Utrecht, door Doreen Planta.

Na 4 jaar onderzoek heeft Doreen “de agressietest” afgeleverd, overeenkomstig de gestelde eisen aan betrouwbaarheid en validiteit, met het doel om de fokdieren van de drie bedreigde hondenrassen te gaan testen. Ze heeft hierover aan het ministerie gerapporteerd.

In de praktijk: van uitgebreide agressietest naar praktische MAG-test

De agressietest was een test geworden bestaande uit 43 testonderdelen, uit te voeren in een binnenruimte, met een tijdsbeslag van ca. 1,5 uur per hond. Gelet op de praktische uitvoerbaarheid van de test inclusief de beschikbare faciliteiten van rasverenigingen, heeft Doreen op verzoek van de Raad van Beheer een verkorte versie van de test gemaakt: de huidige MAG-test. De MAG-test kent 16 testonderdelen, kan in een buitenruimte worden uitgevoerd en neemt ca. 15 minuten per hond in beslag. Van de 16 testonderdelen zijn er 11 afkomstig uit de agressietest, 4 onderdelen zijn overgenomen uit testen die de rasverenigingen reeds uitvoerden en 1 onderdeel is nieuw ontwikkeld. In 1998 kon een proef-MAG-test worden gehouden, waaraan ook beaucerons hebben deelgenomen.

Verdere ontwikkeling van de MAG-test

In 1999 is Doreen bij de Raad van Beheer in dienst gegaan, onder meer om de MAG-test in Nederland verder te implementeren. Toen in 2000 opnieuw dreigende overheidsmaatregelen het zeer wenselijk maakten dat de MAG-test op korte termijn zou worden gevalideerd, heeft Doreen haar aandacht verlegd naar het noodzakelijke onderzoek om de onderbouwende gegevens voor de test voort te brengen.

Aanleiding voor de nieuwe dreigende overheidsmaatregelen was een dodelijk bijtincident met een Mastino Napoletano, eind 1999. In 2000 stuurde het ministerie van LNV het bericht uit dat men voornemens was een algeheel fok- en houdverbod uit te vaardigen voor een viertal hondenrassen: de drie eerder genoemde rassen en de Mastino. Bovendien dreigde men met een zelfde verbod voor Rottweilers. Men leek zich de ontwikkeling en totstandkoming van de agressietest niet te herinneren. In de ontstane commotie heeft de Raad van Beheer van de gelegenheid gebruik gemaakt de MAG-test onder de aandacht brengen, waarop de reactie van LNV vergelijkbaar was met die op de agressietest: “oké, mits gevalideerd!” Dit was in elk geval het startsein om de MAG-test van onderbouwende gegevens te voorzien, en daarmee aan te tonen dat sprake was van een goede test.

Op basis van aanvullend onderzoek kwam Doreen in 2002/2003 tot de conclusie dat de validiteit van de MAG-test een gunstiger resultaat liet zien dan de ‘oude’ agressietest! De voorspellende waarde voor angst en agressie was significant.

Wat meet de MAG-test?

Bij de test wordt feitelijk naar twee hoofdkenmerken gekeken: 1) hoe makkelijk gaat de hond over tot bijten; en 2) hoe angstig is de hond. Het eerste aspect heeft met name betrekking op het risico voor de omgeving. De hond zou een veilige hond moeten zijn voor onze huidige maatschappij. Het tweede aspect betreft met name het welzijn van de hond. Als een hond minder bang is aangelegd (angst erft sterk over), dan blijkt hij beter om te kunnen gaan met wisselende omstandigheden en afwijkende ‘ingrediënten’ in onze maatschappij, inclusief (het veilig ontmoeten van) de mensen die onhandig en onkundig met honden omgaan. Beide aspecten vullen elkaar aan wat betreft het Maatschappelijk Aanvaardbare Gedrag (MAG) dat

van een hond gewenst is.

Hoe zit het nu met die angstscores?

Het begrip angst neemt een belangrijke plaats in bij de MAG-test. Hierbij is het van belang te realiseren dat angst op zichzelf voor elke diersoort een levensreddende eigenschap is. Een zekere mate van angst is nodig om gevaar te detecteren en daarop te reageren. Van de andere kant is teveel angst niet meer functioneel. In termen van de scores van de MAG-test zijn de scores “onzeker” en “angst” op zichzelf dus absoluut niet verontrustend, integendeel. De scores “zeker” resp. “grote angst” of “paniek” duiden juist wel op gedrag dat nadere aandacht en overweging verdient.

De uitvoering van de test: observeren en interpreteren

De test kent 16 onderdelen die op een standaard manier moeten worden uitgevoerd. Bij 8 onderdelen wordt de hond geleid door de eigenaar, bij de andere 8 onderdelen is de eigenaar buiten het zicht van de hond. Het gedrag dat de hond gedurende de test laat zien wordt geobserveerd en genoteerd door twee keurmeesters. Na afloop van de test gaan de twee keurmeesters in overleg en stellen zij gezamenlijk de score per testonderdeel vast: zij vertalen of “interpreteren” dan hun observaties naar een testscore. De angst-gerelateerde gedragingen van de hond scoren zij op een 5-puntsschaal die aan het ene uiteinde “zeker” kent en aan het andere uiteinde “paniek”. De agressie-gerelateerde gedragingen scoren ze op kenmerken die met “dreigen” en “uitvallen” te maken hebben. Om goed te kunnen observeren en interpreteren heeft Doreen de gedrags-elementen per gedragskenmerk gedefinieerd: welk gedrag hoort bij welk kenmerk. En op welke manier kun je hierin gradaties zien, van niet zo sterk aanwezig tot zeer sterk aanwezig. Een uniforme wijze van observeren en interpreteren van het gedrag is een belangrijke basis voor een correcte uitslag van de test.

Opleiding van keurmeesters en testleiders

Reeds in haar laatste jaar aan de universiteit is Doreen door de Raad benaderd met de vraag om aandacht te besteden aan de opleiding van keurmeesters bij het gebruik van gedragstesten. Want: je kunt nog zo’n goede test hebben, als er geen sprake is van a) een uniforme uitvoering van de test door de testleiders en b) een uniforme manier van observeren en interpreteren van het gedrag op de testonderdelen door de keurmeesters, dan zijn de testresultaten discutabel. Dit geldt altijd voor elke test in wat voor situatie dan ook. Aldus heeft Doreen voor testleiders en keurmeesters opleidingen opgezet om de test goed te leren uitvoeren. Doreen geeft aan dat zij het ook belangrijk vindt dat er in de toekomst meer aandacht wordt besteed aan de opleiding voor testhulpers; dit zou de uniformiteit in de uitvoering van de test verder verbeteren.

Wat is het effect van trainen op de MAG-test?

In test-technische termen zal het trainen van de hond uiteindelijk alleen effect hebben op de normen (eventueel rasspecifieke normen) die voor de test van toepassing zijn. Als iedereen getraind is gaat iedereen het beter doen en schuift de zogenaamde “cut-off score” waarbij iemand wel of geen voldoende haalt mee naar boven. Normen hebben altijd betrekking op de populatie die je test en waaruit je een gedeelte wil selecteren. Echter, voor de verdere ontwikkeling van een rasspecifieke “basisnormering” die door de tijd gestand houdt, zou bij niet-trainen wel de meest zuivere testsituatie worden behouden.

Hoe zit het met de huidige regelgeving?

Met de wisseling van het kabinet, c.q. de minister van LNV, is thans van een ander LNV-beleid sprake, dat minder op regelgeving is gericht en meer op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Het bewind van minister Brinkhorst is vervangen door minister Veerman, die inmiddels heeft laten weten de uitbreiding van “de Pitbull-wet” met nog 3 of 4 rassen niet te zullen uitvoeren. Op dit moment is het dus relatief rustig aan het bewindvoerders-front. Voor de toekomst is het lastig inschatten.

Waar is Doreen nu mee bezig?

Doreen werkt een gedeelte van de week samen met dr. Rudy De Meester van de Universiteit van Gent in België, waar zij haar onderzoek met de MAG-test voortzet. Daarnaast is zij betrokken bij een opleiding voor gedragstherapeuten. Ook is zij op dit moment de laatste hand aan het leggen aan een artikel over de MAG-test dat zij internationaal wil publiceren. Doreen is nog steeds de enige wetenschapster in Nederland die zich met de gedragstesten voor honden bezighoudt. Haar website www.magtest.nl zal het komende jaar verder gestalte krijgen.

Naschrift

Vanzelfsprekend is er nog veel meer te vertellen over de MAG-test en Doreen heeft ook al aangegeven hiertoe graag bereid te zijn. Op 13 november 2005 zal Doreen meewerken aan de informatie bijeenkomst over de MAG-test, waarin met name het observeren en interpreteren aan de orde kunnen komen: “welke gedragingen worden geobserveerd en welke interpretaties worden daaraan toegekend?” Anders gezegd: “hoe komen de scores op het MAG-testformulier tot stand?” Voor allen die aan de MAG-test hebben deelgenomen en/of willen gaan deelnemen, maar ook voor hen die geïnteresseerd zijn om het gedrag van hun hond beter te leren “lezen”. Zie ook de overige informatie van de gedragstestcommissie elders in dit clubblad.

Christianne van de Pas
gedragstestcommissie